

Helse- og omsorgsdepartementet

9. april 2024

(postmottak@hod.dep.no)

Høring - endring i matloven (forskriftshjemmel for å fremme helse)

NHO Service og Handel er en landsforening som omfatter blant annet bedrifter innen handel, sikkerhet og beredskap, drift og service, bemanning og rekruttering, arbeid og inkludering samt frisør og velvære.

Det vises til forslag til endring i matloven (forskriftshjemmel for å fremme helse) med høringsfrist 9. april d.å.

Matloven er en rammelov. Forslaget angår et eventuelt nytt hjemmelsgrunnlag for forskrifter om begrensinger i markedsføring av usunn mat og drikke rettet mot barn og unge. Ordlyden i forslaget er mer generell.

Vi har på dette tidspunkt mer overordnede kommentarer til forslaget.

Ny lovhjemmel

NHO Service og Handel merker seg diskusjonen om at dagens hjemmelsgrunnlag oppfattes som svakt eller tvilsom for eventuelle nye inngripende forskrifter på område for markedsføring knyttet til usunne næringsmidler. Blant annet har NHO Mat og Drikke av gode grunner tatt opp hjemmelsgrunnlaget til diskusjon ved flere anledninger. NHO Service og Handel, støtter for øvrig hovedtrekkene i NHO Mat og Drikkes kommentarer til forslaget.

Vi viser til at det fremgår av høringsnotatet at "*I henhold til § 1 første ledd, er lovens formål «å sikre helsemessig trygge næringsmidler og fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele produksjonskjeden, samt ivareta miljøvennlig produksjon».* Hva som inngår i «helsemessig trygge næringsmidler» og «fremme helse» er nærmere beskrevet i Ot.prp. nr. 100 (2002-2003).

...

Trygghetsbegrepet er knyttet til forhold som kan forårsake sykdom hos mennesker. Eksempelvis som følge av smittestoffer, giftstoffer, eller for høyt innhold av vitaminer

og mineraler i mat eller drikke. I matloven § 16 og Matlovsforordningen15 artikkel 14, er trygghetskravet koblet til hva som anses som helseskadelig eller uegnet for konsum. Dette vil ikke omfatte forhold der produktene i utgangspunktet anses som trygge, men forbrukerens egen bruk kan påføre dem helseskade.

Vi mener det er nødvendig å unngå tvil rundt hjemmelsgrunnlaget for eventuelle nye regler og støtter derfor behovet for en ny lovbestemmelse. Det er imidlertid viktig at denne tydelig er tydelig og proporsjonal avgrenset til formålet som også skal gi rammen for forutsigbarhet og likebehandling av produktområder/næringsvirksomhet.

Ellers vises det til at markedsføringsspørsmålet nå utredes på nytt, og at grundigheten av dette er helt sentralt arbeid for praktiseringen av regelverket. Vi vil komme tilbake til dette ved senere anledning, men vil kort nevne at når det kommer til reguleringer av markedsføring av usunn mat og drikke mot barn og unge under 18 år, vil vi presisere at følge må ivaretas

- a. Tydelig definisjon av hva *usunn mat* og drikke er
- b. Hensynta ulikheter ift. planogram/størrelse på butikk
- c. Hva legges i markedsføring i og utenfor butikk
- d. Digital markedsføring: vanskelig ift ungdom

Og at det må være likhet for fysisk butikk og digitale markedsplasser

Lovforslaget og bestemmelsens klarhet og proporsjonalitet

Forslaget til ny bestemmelse i § 10 tredje ledd er generell og vidt formulert. Kravet for å kunne ta hjemmelen i bruk er å kunne vise til formålet om å fremme helse helt generelt.

Det går frem av proposisjonen at handlingsalternativer som kan rammes er vidt angitt (markedsføring, merking, presentasjon, reklame og markedsføring) og objekt for disse handlingsalternativene er næringsmidler, også et begrep som rommer svært mye.

Det vide perspektivet underbygges av omtalen i høringsnotatet pkt. 4, hvor departementet i tilknytning til handlingsalternativene, skriver på s 21 at "det avgjørende er at hensikten eller den direkte eller indirekte virkningen av aktiviteten potensielt er salgsfremmende". Enhver form for ytring synes her å være omfattet.

NHO Service og Handel vil understreke at selv om det er behov for et tydeligere hjemmelsgrunnlag, er det samtidig viktig å understreke at regulering ut fra et folkehelseperspektiv og teorier om hva som har effekt på adferd/grensedragningen i produktforskjeller ofte har sammensatte og komplekse faglige vurderinger. En vid ordlyd

i lovhjemmelen må ikke senke terskelen for et møysommelig og faglig forarbeid i eventuelle begrensninger som sikrer at tiltakene er de riktige og proporsjonale tiltakene.

Som også NHO Mat og Drikke påpeker er det *"Uten klare holdepunkter i loven, dens formål og forarbeider blir det vanskelig å vurdere om senere forslag til bruk av hjemlene ligger innenfor lovens rammer og etterkontrollen blir mer komplisert. Vi mener derfor at det er en svakhet ved høringsnotatet at mulige avgrensinger ikke er nærmere drøftet og belyst. Begrensninger og ev. forbud mot markedsføring er meget inngripende tiltak overfor næringsaktørene, og det kan være grunn til å minne om merknadene til § 10 annet ledd i Ot.prp. nr. 100 (2002-2003) hvor det framgår at denne hjemmelen må brukes med varsomhet"*

NHO Service og Handel vektlegger derfor at *"Departementet vil understreke at forslaget til forsterket hjemmelsgrunnlag for forskriftsfestede regler, i seg selv ikke vil medføre endringer i gjeldende krav som stilles til næringen. Eventuelle endringer i krav til næringen må utredes nærmere og det må foretas en egen høringsrunde av ev. forslag til nye krav, i tråd med kravene i utredningsinstruksen. I en slik vurdering må også andre virkemidler vurderes. I noen tilfeller kan f.eks. samarbeid med næringen eller økonomiske virkemidler være en bedre løsning enn reguleringer"*.

NHO Service og Handel mener at det er avgjørende for å opprettholde kvaliteten i arbeidet og ikke minst reelle høringer at dette praktiseres strengt.

Med vennlig hilsen

Digitalt signert

Henrik Bjørge

Advokat